

Advies

Beleidsnota Werk en Sociale Economie 2019-2024

Brussel, 2 december 2019

Vooraf

Op 8 november 2019 publiceerde de Vlaamse regering de beleidsnota's 2019-2024. In uitvoering van zijn decretale opdrachten brengt de SERV advies uit over de meest relevante beleidsnota's die behoren tot het werkveld van de SERV. Met die adviezen wil de SERV vooral een voorzet geven voor de verdere concretisering van de ambities van de Vlaamse Regering en aangeven bij welke prioritaire dossiers de SERV intens betrokken wenst te worden of zelf het voortouw wil nemen. Voor een aantal thema's verwijst de SERV naar eerdere adviezen en akkoorden.

Een algemene vaststelling is dat de meeste beleidsnota's niet volledig voldoen aan de inhoudelijke en vormelijke bepalingen van de Vlaams Codex Overheidsfinanciën en de Omzendbrief Beleids- en regelgevingsprocessen. De SERV gaat ervan uit dat er bij de toelichting van de aangepaste begroting 2020 (april 2020) en de eerstvolgende Beleids- en Begrotingstoelichtingen (oktober 2020) voldoende tijd is om deze bepalingen wel integraal en consistent toe te passen. Ze zijn immers belangrijk voor de transparantie van de begroting en het regeringsbeleid.

Advies op eigen initiatief: Beleidsnota Werk en Sociale Economie 2014-2019

Decretale opdracht: SERV-decreet 7 mei 2004 art. 20 (SAR-functie)

Goedkeuring raad: 29 november 2019

Contactpersonen: Linde Buysse - lbuysse@serv.be; Sandra Hellings - shellings@serv.be

Mevrouw Hilde CREVITS

Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw

Consciencegebouw

Koning Albert II laan 15

1210 Sint-Joost-ten-Node

contactpersonen

Linde Buysse
Sandra Hellings

lbuysse@serv.be
shellings@serv.be

ons kenmerk

SERV_20191202_BeleidsnotaWerkenSocialeEconomie2019-
2024_BR

Brussel

2 december 2019

Beleidsnota Werk en Sociale Economie

Mevrouw de viceminister-president

De SERV geeft op eigen initiatief een advies over uw beleidsnota inzake Werk en Sociale Economie.

In dit advies schuift de SERV eerst het belang van versterkt sociaal overleg naar voren. Hierbij komen allereerst de engagementen en acties uit het SERV-akkoord *Iedereen aan boord* aan bod. Vervolgens wordt er dieper ingegaan op de beleidsonderwerpen waarrond u met de sociale partners wil samenwerken. De Vlaamse sociale partners stellen vast dat die beleidsonderwerpen grotendeels overeenstemmen met de prioritaire dossiers uit het SERV-werkprogramma 2020-2021 die op hun beurt werden geprioriteerd op basis van *Iedereen aan boord*. In de bibliografie worden de recente akkoorden en adviezen per prioriteit ter inspiratie mee opgenomen. Tot slot komt ook het belang van kwaliteitsvol VESOC-overleg als onderdeel en formalisering van versterkt sociaal overleg aan bod.

Vervolgens schuift de SERV drie aandachtspunten naar voren die volgens de sociale partners verder strategisch overleg behoeven. Het gaat om (1) lokale partnerschappen en lokaal werkgelegenheidsbeleid, (2) een doordachte datastrategie en (3) een talentenoffensief.

Hoogachtend

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Caroline Copers
voorzitter

Inhoud

Inhoud	5
Krachtlijnen	6
Advies 8	
1 Inleiding	8
2 Versterkt sociaal overleg	8
2.1 SERV-akkoord <i>Iedereen aan boord: leitmotiv</i> voor het beleid	8
2.2 SERV: huis van het sociaal overleg & gesprekspartner van het beleid	12
2.3 VESOC-werking: formaliseren van het sociaal overleg	15
3 Aandachtspunten	15
3.1 Lokale partnerschappen en lokaal werkgelegenheidsbeleid	16
3.2 Doordachte datastrategie.....	16
3.3 Een talentenoffensief	17
Bibliografie	18

Krachtlijnen

- ▀ In de beleidsnota stelt de minister dat ze het SERV-akkoord Iedereen aan boord (22 juni 2019) als leitmotiv ziet voor haar beleid. De SERV is hierover erg tevreden. De sociale partners wensten en willen mee hun schouders zetten onder het vormgeven van een beleid dat als doel heeft meer mensen aan het werk te krijgen én duurzaam aan het werk te houden.
- ▀ Rond verschillende beleidsonderwerpen vraagt de minister expliciet om samenwerking met de sociale partners. Het gaat om: doelgroepenbeleid, brede activering (waaronder het aanpakken van ondertewerkstelling en de uitvoering van het werk- en zorgdecreet), internationale migratie, loopbaantransities, werkbaar werk, sociale economie en levenslang leren en leercultuur (waaronder het VDAB-opleidingsaanbod, de individuele leer- en loopbaanrekening en het duaal leren in het hoger en volwassenonderwijs). De sociale partners gaan graag in op deze uitnodiging. Deze samenwerking met het beleid gebeurt binnen de SERV, hét huis van het Vlaams sociaal overleg. De SERV wil waar relevant ook anderen (bv. academici, VDAB, departement WSE) betrekken bij de beleidsvoorbereiding en -advisering. De SERV vraagt een duidelijke werkingskalender met meer gedetailleerde timing om de werking hierrond via (VESOC) werkgroepen optimaal te organiseren.
- ▀ De minister stelt dat belangrijke hervormingen steeds in nauw overleg met de sociale partners zullen gebeuren o.a. in het kader van VESOC. De SERV vindt dit bijzonder positief en vraagt om ook voor het VESOC-overleg een duidelijke werkingskalender te hanteren. Zo kunnen de sociale partners rond bepaalde thema's het initiatief nemen om binnen de SERV beleidsvoorbereidend werk te doen. Kwaliteitsvol VESOC-overleg impliceert immers dat de sociale partners via dit forum proactief worden betrokken bij de uittekening van het beleid en de regelgeving en bij de bijsturingen in het beleid. Bovendien verbinden de sociale partners en de Vlaamse regering zich er toe om, zoals vastgelegd in het VESOC-protocol, de materies waarover binnen VESOC consensus werd bereikt correct, volledig en ongewijzigd uit te voeren.
- ▀ De Vlaamse sociale partners schuiven in dit advies drie onderwerpen naar voren waar ze verontrust over zijn en de aandacht op willen vestigen. Het gaat om:

 - Lokale partnerschappen en lokaal werkgelegenheidsbeleid
 De Vlaamse sociale partners willen eerst een debat rond het lokaal werkgelegenheidsbeleid. Zodra de opdracht van het lokaal werkgelegenheidsbeleid is geconcretiseerd, moeten duidelijke afspraken worden gemaakt. De sociale partners willen mee de basisprincipes en monitoring (i.e. duidelijke KPI's en concrete afspraken) van het lokaal werkgelegenheidsbeleid vastleggen. De sociale partners vinden het belangrijk de evaluatie van de bestaande instrumenten af te wachten vooraleer deze worden uitgerold, versterkt of bijgestuurd en nieuwe instrumenten worden gecreëerd.
 - een doordachte datastrategie
 Om de regisseursopdracht van VDAB te kunnen waarmaken en een breed activeringsbeleid te realiseren, is goede, up-to-date data nodig over de verschillende groepen binnen de arbeidsreserve. SERV pleit ervoor dat de Vlaamse regering een duidelijke datastrategie uitwerkt in overeenkomst met de andere beleidsniveaus en regio's. Ten eerste moeten beleidsrelevante datasets sneller worden vrijgegeven. Een tweede urgente stap is datakoppeling, tussen Vlaamse datastromen en datastromen van andere beleidsniveaus. Ten derde moet er structureel worden nagedacht over het gegeven privacy bij datakoppeling.

- het talentenoffensief

De Vlaamse sociale partners hopen dat deze regering ambitieus genoeg zal zijn om tot een concreet en structureel beleid rond levenslang leren te komen. Er moet een duidelijke visie op levenslang leren worden ontwikkeld. Ambitieuze en scherpe doelstellingen inzake levenslang moeten worden vertaald naar effectieve acties.

Verdere reflectie over deze onderwerpen is zeker nodig. De partners willen hierover dan ook graag zo snel mogelijk strategisch samenzitten met het beleid en mee de principes bepalen.

Advies

1 Inleiding

In het voorliggende advies gaat de SERV in op de beleidsnota Werk en Sociale Economie.^{1 2} Zoals bij overige beleidsnota's geeft de SERV een reactie op hoofdlijnen bij de genoemde beleidsnota. Deze vormt geen beoordeling van de keuzes en doelstellingen van het regeerakkoord zelf en ze zijn niet te beschouwen als een uitspraak daarover.

In dit advies schuift de SERV eerst het belang van versterkt sociaal overleg naar voren. De minister geeft aan *Iedereen aan boord* als *leitmotiv* voor haar beleid te willen nemen. Daarom nemen de Vlaamse sociale partners een korte samenvatting op van de onderliggende engagementen en acties uit dit akkoord. Vervolgens gaat de SERV in dit advies dieper in op de beleidsonderwerpen waarrond de minister wilt samenwerken. De Vlaamse sociale partners stellen vast dat die grotendeels overeenstemmen met de prioritaire dossiers uit het SERV-werkprogramma 2020-2021 die op hun beurt werden geprioriteerd op basis van *Iedereen aan boord*. Ten derde onderstreept de SERV het belang van kwaliteitsvol VESOC-overleg. Ten slotte schuiven de Vlaamse sociale partners in dit advies drie onderwerpen naar voren waar ze verontrust over zijn en de aandacht op willen vestigen. Het gaat om (1) lokale partnerschappen en lokaal werkgelegenheidsbeleid, (2) een doordachte datastrategie en (3) een talentenoffensief.

In de bibliografie worden de recente akkoorden en adviezen per prioriteit ter inspiratie mee opgenomen.

2 Versterkt sociaal overleg

2.1 SERV-akkoord *Iedereen aan boord*: *leitmotiv* voor het beleid

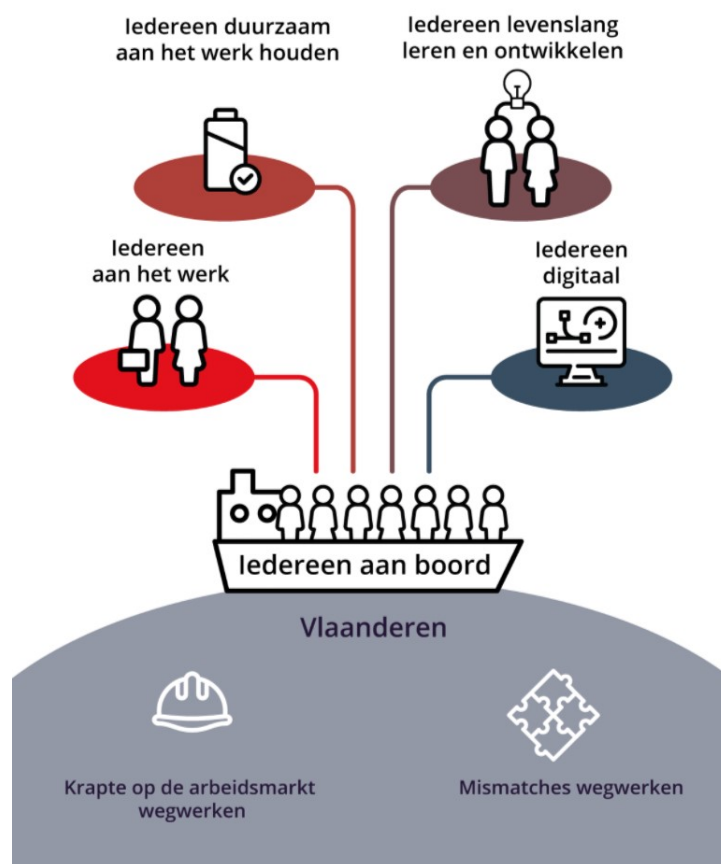
Op 22 juni 2019 sloten de Vlaamse sociale partners binnen de SERV een akkoord *Iedereen aan boord*. In dit akkoord stellen de Vlaamse sociale partners gezamenlijk engagementen en acties voor om (1) iedereen aan het werk te krijgen, (2) iedereen duurzaam aan het werk te houden, (3) iedereen te laten participeren aan levenslang leren en ontwikkelen en (4) er voor te zorgen dat iedereen digitaal mee is. Via dit akkoord willen de Vlaamse sociale partners mee de krijtlijnen uittekenen van het toekomstige arbeidsmarktbeleid. In de beleidsnota stelt de minister dat ze het

¹ Het leveren van 'reflecties over de bij het parlement ingediende beleidsnota's' behoort immers tot de opdrachten van de SERV in zijn functie van strategische adviesraad (SERV-decreet, art 20 §2, 7°). Vanuit zijn overlegfunctie besteedt de SERV daarnaast bijzondere aandacht aan de sociaal-economische aspecten van het beleid in de overige domeinen (SERV-decreet, art. 11).

² De beleidsnota's zijn een 'doorvertaling van het regeerakkoord'. Ze worden beschouwd als de strategische plannen van de afzonderlijke ministers ter uitvoering van het regeerakkoord. Ze bevatten de strategische en operationele doelstellingen en projecten en acties waardoor de beleidsnota's 'richtinggevend zijn voor de dagelijkse werking van de overheidsentiteiten'. In het bijzonder moeten de beleidsnota's een regelgevingsagenda voor de gehele legislatuur bevatten.

akkoord *ledereen aan boord* als *leitmotiv* ziet voor haar beleid. Uiteraard vindt de SERV dit bijzonder positief.

Hieronder worden de vier pijlers uit het akkoord summier toegelicht en onderliggende engagements en acties opgesomd. Voor meer inhoudelijke duiding bij deze engagements, verwijzen we naar het akkoord dat u [hier](#) kan raadplegen.

ledereen aan het werk

Om meer mensen aan de slag te krijgen, zijn twee zaken cruciaal: (1) een goed bestuur van het arbeidsmarktbeleid en (2) een breed activeringsbeleid.

Een goed bestuur van het arbeidsmarktbeleid omvat een versterkte VDAB, een grondige evaluatie van alle activeringsmaatregelen binnen de beleidsdomeinen Werk, Sociale economie en Welzijn en van het volledige budget hiervoor en een verbeterde arbeidsmarktmonitoring.

De SERV pleit voor een verbreding van het activeringsbeleid. Het Vlaams activeringsbeleid focust nu bijna uitsluitend op de groep van niet-werkende werkzoekenden. Bovendien is er een sterke focus op de werkzoekenden met een gunstig arbeidsmarktprofiel, waar de werkzaamheidsgraad al hoog is. Er is nood aan een ruimere focus, zowel binnen de groep van niet-werkende werkzoekenden als daarbuiten. Zo moeten bij werkzoekenden de verschillende, uiteenlopende drempels die zij ervaren in hun zoektocht naar werk, worden weggewerkt. Daarnaast moet de

zoektocht naar potentiële arbeidskrachten ook worden geïntensifieerd bij de (heterogene) groep van niet-beroepsactieven. Ook bij hen zijn er personen die, mits de juiste ondersteuning en begeleiding, (terug) aan de slag kunnen.

Volgens de SERV omvat een breed activeringsbeleid volgende instrumenten:

Breed activeringsbeleid

- Begeleiding op maat
- Bijzondere aandacht voor personen met een migratieachtergrond
- Gedegen doelgroepenbeleid
- Werken moet steeds lonen
- Flexibele, kwaliteitsvolle en betaalbare kinderopvang
- Plan potentiële arbeidsreserve
- Kwalitatief werkplekleren
- Versterkte interregionale mobiliteit
- Omvattend migratiebeleid
- Sociale economie met aandacht voor ondersteuning, in- en doorstroom

Iedereen duurzaam aan het werk houden

Het is belangrijk om iedereen ook duurzaam aan het werk te houden. Dit vereist een actief beleid rond werkbaar werk en duurzame loopbanen met ruimte voor levenslang leren en ondersteuning van loopbaantransities (in en tussen ondernemingen, sectoren, regio's en landen). Bijzondere aandacht gaat uit naar de duurzame tewerkstelling van ervaren werknemers (55+'ers en in het bijzonder 60+'ers). In dit kader sloten de Vlaamse sociale partners op 6 november 2017 een akkoord rond het [Actieplan werkbaar werk](#). Dit actieplan heeft tot doel effectief een versnelling hoger te schakelen op het vlak van werkbaar werk en duurzame inzetbaarheid. De Vlaamse sociale partners vinden het belangrijk dat de acties uit dit akkoord verder worden uitgevoerd en opgevolgd.

Om iedereen duurzaam aan het werk te houden, schuiven de Vlaamse sociale partners volgende voorstellen naar voor:

Iedereen duurzaam aan het werk houden

- Actieplan werkbaar werk uitvoeren en opvolgen
- Werkbaarheidscheques social profit
- Tijdelijke maatregelen werkbaar werk evalueren en structureel verankeren
- Website werkbaarwerk.be up to date houden
- Sensibiliseringscampagne tewerkstelling 55+
- Preventief retentiebeleid
- Jobcoaching
- Doorstarttrajecten en transitiepools
- Verrijkt outplacement

Iedereen levenslang leren en ontwikkelen

Levenslang leren en ontwikkelen is cruciaal om blijvend te kunnen participeren aan een snel veranderende arbeidsmarkt. Uit de [OESO Skills Strategie Vlaanderen](#) blijkt echter dat Vlaanderen op een aantal indicatoren minder goed scoort dan de buur- of voorbeeldlanden. Het ontwikkelen van een leercultuur en het realiseren van een hogere participatie aan levenslang leren moeten dan ook topprioriteiten zijn voor de ministers van Werk en Onderwijs. De startbasis van dat beleid is het uitwerken van een breed gedragen langetermijnvisie die leren en ontwikkelen tijdens de hele levensloopbaan vanzelfsprekend moet maken. Ook sterke opleidingsincentives en een aantrekkelijk en toekomstgericht onderwijs- en opleidingsaanbod voor iedereen (voor jongeren, werkenden, werkzoekenden en inactieven) zijn cruciaal. In 2017 werd het VESOC-akkoord [Hervorming van de opleidingsincentives](#) gesloten. De sociale partners willen verder werken vanuit dit akkoord.

Voor de Vlaamse sociale partners omvat een beleid inzake levenslang leren en ontwikkelen volgende acties en instrumenten:

Iedereen levenslang leren en ontwikkelen

- Langetermijnvisie levenslang leren
- Evaluatie en bijsturing opleidingsincentives
- Verhoogde en open enveloppe Vlaams opleidingsverlof (VOV)
- Aanklampend opleidingsbeleid 55+'ers en kortgeschoolden
- Overleg over verhogen leermotivatie en opleidingsparticipatie
- Verbeteren coördinatie en regie aanbod, maatregelen, budgetten
- Één geïntegreerde opleidingsdatabank
- Actueel, aantrekkelijk, inclusief initieel onderwijsaanbod
- Versterkt inzetten op duaal leren
- Geïntegreerd, laagdrempelig, klantvriendelijk EVC-beleid
- (Inter)sectorale competentieprognoses
- Aangepast opleidingsaanbod voor werkenden én werkzoekenden

Iedereen mee digitaal

Digitalisering en andere transformaties zoals de omslag naar een koolstofarme en circulaire economie stellen de arbeidsmarkt voor belangrijke uitdagingen, maar bieden ook opportuniteiten. Om deze opportuniteiten ten volle te kunnen grijpen, is een integrale digitale beleidsagenda nodig. De SERV formuleerde al een [visie](#) en [actieplan](#) digitalisering. Met dit actieplan wou de SERV alvast een aanzet geven voor deze beleidsagenda. De Vlaamse sociale partners willen verder werken vanuit dit actieplan en vragen de uitvoering van alle geformuleerde aanbevelingen. [E-inclusie](#) en het ontwikkelen van toekomstgerichte competenties zijn alvast belangrijke bouwstenen van deze beleidsagenda. De overheid, waaronder VDAB, heeft een voorbeeldfunctie en voortrekkersrol te spelen. Een futureproof VDAB is cruciaal.

Om iedereen mee digitaal te krijgen, schuiven de Vlaamse sociale partners volgende engagementen naar voor:

Iedereen mee digitaal

- Uitvoering aanbevelingen SERV actieplan digitalisering
- Digitaliseringsagenda voor onderwijs en vorming
- Dienstverlening op maat via gebruiksvriendelijke digitale tools in nieuwe VDAB-contactstrategie
- VDAB-contactgarantie voor werkzoekenden
- Opleiding digitale geletterdheid en VDAB-tools
- Big data, IA, gaming, profiling in het matchingproces
- Verbeterde werking van de vraagzijde (in de VDAB-dienstverlening)
- Digitaal startpakket, jobhunting en jobcoaching, netwerkevents, honoreren ervaring dedicated bemiddelaars bij 55+'ers

2.2 SERV: huis van het sociaal overleg & gesprekspartner van het beleid

Rond verschillende beleidsonderwerpen vraagt de minister expliciet om samenwerking met de sociale partners. De sociale partners zijn verheugd dit te lezen. Deze beleidsaanpak geeft blijk van vertrouwen. De sociale partners gaan dan ook graag op deze uitnodiging in. Deze samenwerking met het beleid gebeurt binnen de SERV, hét huis van het Vlaams sociaal overleg. Voorafgaande dialoog met de sociale partners vormt voor de SERV een cruciaal element van een kwalitatief besluitvormingsproces. Dit biedt immers draagvlak. Via hun vertegenwoordiging in de SERV laten de werkgevers- en werknemersorganisaties de stem horen van meer dan 160.000 ondernemers, bedrijven en organisaties en ca. 2 miljoen werknemers en werkzoekenden in Vlaanderen.

De SERV wil waar relevant (bv. bij het uitwerken van een brede activering) ook anderen (bv. academici, VDAB, departement WSE) betrekken bij de beleidsvoorbereiding en -advisering. De SERV vraagt dan ook een duidelijke werkingskalender aan de minister met meer gedetailleerde timing omtrent deze beleidsonderwerpen zodat de SERV zijn werking hierrond via (VESOC-) werkgroepen optimaal kan organiseren.

De omgevingsanalyse uit de beleidsnota komt in grote mate overeen met de uitdagingen voor de Vlaamse arbeidsmarkt die de Vlaamse sociale partners voorop stellen in de bijlagen van hun akkoord *Iedereen aan boord*. De SERV is van mening dat deze gemeenschappelijke analyse een goede basis vormt voor samenwerking in de komende legislatuur.

In hetgeen volgt, gaan we kort in op de beleidsonderwerpen waarbij de minister expliciet aangeeft met de sociale partners te willen samenwerken. De SERV stelt vast dat deze grotendeels overeenstemmen met de prioritaire dossiers uit het SERV-werkprogramma 2020-2021. Deze dossiers uit het werkprogramma werden door de Vlaamse sociale partners geprioriteerd op basis van *Iedereen aan boord*.

Meer focus in het doelgroepenbeleid

Naast het gericht maken van de bestaande doelgroepkortingen wil de minister met de sociale partners nadenken over een doelgroepenbeleid dat rekening houdt met de afstand tot de arbeidsmarkt. Ook de premie voor langdurig werkzoekenden wordt in deze hervorming meegenomen. De minister wenst deze hervorming tegen begin 2021 door te voeren.

De Vlaamse sociale partners onderschrijven het belang van een gedegen doelgroepenbeleid. Zulk beleid zet in op doelgroepkortingen voor werkgevers/ondernemingen. Daarnaast zet dit beleid volgens hen ook in op kwalitatieve maatregelen, zoals loopbaanbegeleiding, opleiding, jobcoaching en kwalitatief werkplekieren, om personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt blijvend te versterken en duurzaam aan het werk te houden.

Verbreden van het activeringsbeleid

In de beleidsnota wordt duidelijk de kaart van brede activering getrokken: “Om de goede werking van de arbeidsmarkt te verzekeren, volstaat het niet langer om ons activeringsbeleid uitsluitend toe te spitsen op de uitkeringsgerechtigde werkzoekenden.” Alle arbeidspotentieel benutten, met een focus op kwetsbare groepen en niet-beroepsactieven is één van de operationele doelstellingen (pag.28 e.v.).

De SERV onderschrijft deze doelstelling. Een breed activeringsbeleid is één van de speerpunten van het SERV-werkprogramma. Het is belangrijk om de verschillende groepen die onder de potentiële arbeidsreserve vallen en de drempels die zij ervaren, gedetailleerd in kaart te brengen. Deze analyse vormt de basis voor maatregelen aangepast aan de specifieke context, zodat iedereen maximaal en op maat wordt ondersteund in zijn of haar opstap of terugkeer naar werk.

Ook de minister vermeldt in de beleidsnota een specifieke aanpak naar diverse deelpopulaties. Zo wenst de minister personen in ondertewerkstelling bijkomende tewerkstellingskansen te bieden. Hiertoe gaat de minister in overleg met de sociale partners uit de betrokken sectoren alsook met de interprofessionele sociale partners. Ook de uitvoering van het werk- en zorgdecreet zal verder worden overlegd met de sociale partners. Op basis van dit overleg zal de monitoring en evaluatie, desgewenst de regelgeving en financiering worden aangepast.

Versterkte interregionale mobiliteit en een efficiënt migratiebeleid

Ook versterkt inzetten op interregionale mobiliteit en op het aantrekken van buitenlands talent zijn voor de SERV cruciale elementen van een breed activeringsbeleid. In dit kader is het belangrijk dat de economische migratie soepel verloopt via een snelle digitale procedure.

De minister engageert zich er toe de procedures te vereenvoudigen en de doorlooptermijnen te verkorten, o.a. via een elektronisch platform, en houdt hiervoor de vinger aan de pols samen met de sociale partners.

Loopbaantransities faciliteren

Iedereen duurzaam aan het werk houden, impliceert volgens de SERV een actief beleid rond duurzame loopbanen met ruimte voor levenslang leren en ondersteuning van loopbaantransities. Het uitwerken van nieuwe, creatieve formules (waaronder doorstarttrajecten, transitiepools) en het bekijken van de drempels die zich daarbij stellen, zijn prioritaire onderwerpen uit het SERV-werkprogramma.

Het faciliteren en omkaderen van loopbaantransities is ook één van de doelstellingen uit de beleidsnota. Voor de verdere operationalisering wordt samenwerking gevraagd van de sociale partners. Zo wenst de minister met hen te bekijken hoe de periode van ontslag kan worden omgebogen naar een periode van verdere competentieversterking, o.a. door (met ontslag bedreigde) werkenden toegang te bieden tot opleiding en begeleiding naar een nieuwe job. Ook wenst de minister samen met de sociale partners te onderzoeken hoe de aanwezige vaardigheden en competenties meer zichtbaar kunnen worden gemaakt, bijv. naar andere werkgevers. Werkgevers- en werknemersorganisaties hebben verder een sensibiliserende rol te vervullen op het vlak van het stimuleren van jobmobiliteit.

Werkbaar werk

Iedereen duurzaam aan het werk houden, vereist daarnaast ook een actief beleid rond werkbaar werk. De SERV vindt het dan ook positief dat de minister verder uitvoering wil geven aan de engagementen uit het [Akkoord Werkbaar Werk](#), de werkbaarheidscheques wil verlengen en het gebruik ervan in zoveel mogelijk ondernemingen wil stimuleren. Om hier een duurzaam instrument van te maken, pleit de SERV voor een Werkbaarheidsfonds waarvan de middelen ook voor acties kunnen worden ingezet.

Levenslang leren en leercultuur

Het VESOC-akkoord *Hervoming opleidingsincentives voor werknemers*, de *OESO Skills Strategie Vlaanderen*, de SERV-aanbevelingen rond digitalisering en het akkoord *Iedereen aan Boord* beklemtonen het groeiend belang van levenslang leren en van de nood aan een leercultuur. De SERV wil bijdragen aan een stimulerend leerklimaat en aan een hogere participatie aan levenslang leren.

Samen met de sociale partners wil de minister werk maken van een echte leercultuur, bij ondernemingen en bij werknemers. De SERV wil input leveren voor een lange termijnvisie inzake levenslang leren. Verder wil de SERV gedragsinzichten verkennen en het beleidskader en de praktijk van levenslang leren in andere landen in kaart brengen.

De minister wil werk maken van een vraag- en toekomstgericht opleidingsaanbod voor iedereen. Met de sociale partners wil ze alvast bekijken hoe kwetsbare werknemers ertoe kunnen worden aangezet een VDAB-opleiding te volgen. Het duaal leren wordt verder uitgebreid naar het hoger en naar het volwassenenonderwijs. De VLOR en de SERV worden betrokken bij de voorbereiding.

Verder wordt het flankerend beleid aan de aanwezige opleidingsincentives verder uitgerold conform het VESOC-akkoord van 11 juli 2017.

De minister kondigt een platform levenslang leren aan. De sociale partners hopen dat dit een boost zal geven aan de aanpak rond levenslang leren. De sociale partners zullen hierin constructief meewerken.

Sociale economie met aandacht voor ondersteuning, in- en doorstroom

Volgens de SERV heeft Sociale economie een dubbele opdracht: tewerkstelling op maat en competentieversterking enerzijds en doorstroom anderzijds. Vanuit deze opdracht kunnen sociale economie-ondernemingen mee een antwoord bieden op de arbeidsmarkuitdagingen.

De minister wil individueel maatwerk invoeren (inclusief de inpassing van LDE), bijkomende plaatsen realiseren, doorstroom stimuleren, een terugvalpositie uitwerken indien doorstroom niet

lukt en de schotten tussen sociale en reguliere economie doorbreken. Over de bouwstenen voor een betere samenwerking tussen sociale en reguliere ondernemingen wenst de minister in dialoog te gaan met de Commissie Sociale Economie. De SERV en de Commissie Sociale Economie worden graag verder betrokken bij de uitwerking van het individueel maatwerk en de inkanteling van de maatregel LDE, de versterking van het collectief maatwerk en de uitbouw van verdere ondersteuning van sociaal ondernemerschap.

Bijkomend: Werken lonend maken

Voor de volledigheid wensen we toe te voegen dat “werken lonend maken” ook een prioritaire werf is in het SERV-werkprogramma. Nu is het verschil tussen werken en niet-werken soms onvoldoende groot, in het bijzonder bij lagere lonen. In *Iedereen aan boord* stellen de Vlaamse sociale partners dat ze willen onderzoeken of en onder welke modaliteiten het invoeren van een Vlaamse jobstimulans hierop een goed antwoord zou kunnen zijn. De SERV betreft hieromtrent deskundigen uit de onderzoekswereld. Om werken aantrekkelijker te maken, wil de SERV ook de mogelijkheid van een bijkomende sociale toeslag binnen het huidige groeipakket voor gezinnen met een laag inkomen uit arbeid (inclusief alleenstaande ouders) bekijken én het belang van een behoeftedekkend, betaalbaar, voldoende flexibel en kwaliteitsvol aanbod aan kinderopvang voor baby's en peuters en aan buitenschoolse opvang voor schoolkinderen onderstreept. Voor beide laatste thema's verwijzen we naar het SERV-advies over de Beleidsnota 2014-2019. Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

2.3 VESOC-werking: formaliseren van het sociaal overleg

De SERV onderstreept het belang van kwaliteitsvol VESOC-overleg (formeel, informeel, werkgroep). Voor de sociale partners is VESOC hét forum van beleidsvoorbereiding, -bepaling en -evaluatie voor de sociaal-economische materies waarvoor Vlaanderen bevoegd is. Inzetten op versterkt VESOC-overleg houdt in dat de sociale partners via dit forum proactief worden betrokken bij de uittekening van het beleid en de regelgeving en bij de bijstellingen in het beleid. Conform het VESOC-protocol verbinden de sociale partners en de Vlaamse regering zich er toe om de materies waarover binnen VESOC consensus werd bereikt correct, volledig en ongewijzigd uit te voeren.

In het regeerakkoord lezen we al dat de Vlaamse regering de volgende jaren minstens 120.000 Vlamingen extra aan het werk wil. Minister Crevits wil de partners verenigen rond deze ambitie. Ze acht het “essentieel en noodzakelijk dat belangrijke hervormingen steeds in nauw overleg gebeuren met de sociale partners o.a. in het kader van VESOC.” De SERV onderschrijft deze werkwijze. De SERV pleit voor een duidelijke kalender voor het VESOC-overleg. Zo kunnen de sociale partners rond bepaald thema's het initiatief nemen om binnen de SERV beleidsvoorbereidend werk te doen.

3 Aandachtspunten

De Vlaamse sociale partners schuiven in dit advies drie onderwerpen naar voren waar ze verontrust over zijn en de aandacht op willen vestigen. Het gaat om (1) lokale partnerschappen en lokaal werkgelegenheidsbeleid, (2) een doordachte datastrategie en (3) het talentenoffensief.

Verdere reflectie is zeker nodig. De partners willen hierover dan ook graag zo snel mogelijk strategisch samenzitten met het beleid en mee de principes bepalen.

3.1 Lokale partnerschappen en lokaal werkgelegenheidsbeleid

Om 120.000 mensen extra aan het werk te krijgen, “investeert de minister in positieve partnerschappen. VDAB gaat als regisseur actief en helder aan de slag om lokale besturen sterker te betrekken.” De Vlaamse sociale partners willen garantie dat deze uitbestedingen goed zullen lopen. Daarom wijzen ze op volgende punten:

- 1) Er is op korte termijn nood aan een breed debat rond het lokaal werkgelegenheidsbeleid: Wat moet dit beleid concreet inhouden? Wat zijn de kerntaken van een lokaal werkgelegenheidsbeleid en hoe kan de verdringing van reguliere economische activiteiten worden vermeden?
- 2) Er is al een breed pallet aan instrumenten die op lokaal niveau kunnen worden ingezet, zoals wijk-werken en tijdelijke werkervaring. De minister plant een evaluatie van deze instrumenten. Vooraleer deze instrumenten verder worden uitgerold, versterkt of bijgestuurd en nieuwe instrumenten, zoals gemeenschapsdienst, worden gecreëerd, is het volgens de SERV noodzakelijk de evaluatie van de bestaande instrumenten af te wachten en ook lessen uit het buitenland mee te nemen. In meerdere adviezen uitte de SERV zijn bezorgdheid over te lange trajecten of het risico op carrousels. Indien mogelijk en op maat krijgt een zo kort mogelijk traject naar werk steeds de voorkeur. Hierbij wordt wel het belang van het bereiken van een duurzaam effect steeds onderstreept.
- 3) Zodra de opdracht van dit lokaal werkgelegenheidsbeleid is geconcretiseerd, moeten duidelijke afspraken worden gemaakt over wie de betrokkenen zijn, hoe deze samenwerking wordt ingevuld, wie verantwoordelijk is, welke resultaten zij moeten behalen en hoe dit zal worden gecontroleerd/gemonitord. De Vlaamse sociale partners willen worden betrokken bij het uittekenen van deze krijtlijnen. Om een brede activering te realiseren en fouten uit het verleden niet te herhalen, willen de Vlaamse sociale partners mee de basisprincipes en monitoring (i.e. duidelijke KPI's en concrete afspraken) van dit lokaal werkgelegenheidsbeleid vastleggen.

3.2 Doordachte datastrategie

De minister wil “de opdracht van de VDAB uitbreiden tot de centrale datagedreven en resultaatgerichte werkzaamheids- en loopbaanregisseur in Vlaanderen, om zo een integraal beleid te voeren inzake bemiddeling en controle, activering en begeleiding naar en op de arbeidsmarkt, competentieversterking en loopbaanbegeleiding, en dit zowel naar ondernemingen, werkzoekenden, werknemers als naar niet-beroepsactieven.” Om deze regisseursopdracht te kunnen waarmaken en een breed activeringsbeleid te realiseren, is goede, up-to-date data nodig over de verschillende groepen binnen de arbeidsreserve. Bovendien is er nood aan een duidelijke datavisie en -strategie. Dit ontbreekt momenteel. De SERV pleit ervoor dat de Vlaamse regering een duidelijke datastrategie uitwerkt in overeenkomst met de andere beleidsniveaus en regio's.

Ten eerste moeten beleidsrelevante datasets sneller worden vrijgegeven. Om proactief te kunnen inspelen op toekomstige ontwikkelingen moet de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (KSZ) meer realtime data bevatten. Scandinavische landen slagen daar nu wel al in. Dit moet ook in Vlaanderen en andere regio's worden gerealiseerd. Hiervoor is het noodzakelijk in kaart te brengen welke datastromen vertraging veroorzaken.

Een tweede urgente stap is datakoppeling, tussen Vlaamse datastromen en datastromen van andere beleidsniveaus. Om meer verfijnde informatie over de verschillende groepen binnen de potentiële arbeidsreserve te kunnen leveren, moeten op korte termijn verschillende stromen kunnen worden gekoppeld, zoals de enquête naar arbeidskrachten (EAK) en Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming (DWH AM &SB).

Ten derde moet er structureel worden nagedacht over het gegeven privacy bij datakoppeling. Respect voor privacy is cruciaal maar mag geen drogreden zijn om het maken van bepaalde koppelingen of het bijhouden van bepaalde data voor beleidsdoeleinden niet toe te staan. Bovendien is het niet steeds duidelijk waarom bepaalde zaken in andere Europese landen wel mogelijk zijn. Daarnaast gebeuren koppelingen momenteel enkel door de KSZ. De Vlaamse sociale partners vragen of VDAB dataregisseur en -beheerder kan worden zodat de dienst zelf datagegevens kan koppelen.

3.3 Een talentenoffensief

In plaats van achtergrond, herkomst, leeftijd of diploma wil de minister talenten en competenties van mensen centraal zetten. Ze wil een cultuur van levenslang leren stimuleren. Hiertoe richt ze een platform levenslang leren op binnen de domeinen Werk, Onderwijs en Economie om de synergie en samenwerking rond leren te versterken en de omslag te maken naar een échte leercultuur.

Voor de SERV is levenslang leren een prioritair thema. De Vlaamse sociale partners hopen dat deze regering ambitieus genoeg zal zijn om tot een concreet en structureel beleid hierrond te komen. Levenslang leren vraagt immers een kritische revisie van de opleidings- en onderwijsstrategie. Een platform levenslang leren kan een goede stap in de richting zijn, maar mag geenszins een lege doos zijn. Hier moet een duidelijke visie op levenslang leren worden ontwikkeld. Een duidelijke opdracht en ambitie, doelstellingen en monitoring zijn nodig. Net zoals 80% werkzaamheidsgraad een doelstelling is voor het breed activeringsbeleid, moet(en) er één (of meerdere) doelstelling(en) voor levenslang leren worden bepaald. In Pact 2020 werd alvast volgende kernindicator m.b.t. levenslang leren opgenomen: aandeel bevolking 25-64 jaar dat deelneemt aan opleidingen tijdens referteperiode van 4 weken voorafgaand aan enquête (EAK). De Vlaamse sociale partners stellen vast dat dit een zeer enge indicator is en vragen ook andere indicatoren mee te nemen zoals opleiding gedurende de voorbije 12 maanden, leermotivatie, leerkansen (cfr. werkbaarheidsmonitor), ...

Momenteel ontbreken ambitieuze en scherpe doelstellingen inzake levenslang leren in de beleidsnota. Bovendien moeten deze doelstellingen worden vertaald naar effectieve acties. Dit platform moet ook het debat durven aangaan over de gedeelde verantwoordelijkheid tussen werkgever, burger en overheid. Er moet worden gedefinieerd wie wat moet doen.

Bibliografie

[Akkoord Iedereen aan boord](#) (en bijlage) van 22 juni 2019

De SERV geeft ook volgende recente akkoorden en adviezen mee ter inspiratie:

Meer focus in het doelgroepenbeleid

- [Advies versterking Vlaams doelgroepenbeleid](#) van 31 augustus 2018
- [Advies voorontwerp decreet jongerenbonus](#) van 16 januari 2017
- [Advies aanwervingsstimulans](#) van 12 december 2016
- [Advies actielijst arbeidsbeperking 2020](#) van 2 december 2015
- [Akkoord banenpact](#) van 21 oktober 2015

Verbreden van het activeringsbeleid

- Advies outreachende aanpak in trajecten naar werk voor moeilijk bereikbare werkbereide niet-beroepsactieven (te verwachten december 2019)
- [Verslag rondetafel re-integratie van arbeidsongeschikten met een \(indicatie van\) arbeidshandicap](#) van 19 juni 2019
- [Advies actielijst personen met een migratie-achtergrond](#) van 3 mei 2019
- [Advies laaggeschoolde vrouwen met een migratieachtergrond](#) van 23 mei 2018
- [Advies ontwerpbesluit werk- en zorgtrajecten](#) van 20 november 2017
- [Advies vluchtelingen](#) van 25 mei 2016
- [Advies horizontaal gelijke kansen en integratiebeleidsplan](#) van 18 januari 2016
- [Advies actielijst arbeidsbeperking 2020](#) van 2 december 2015
- [Advies Conceptnota EAD](#) van 28 september 2015

Versterkte interregionale mobiliteit en omvattend migratiebeleid

- [Prioriteitennota Economische migratie 2019-2024](#) van 22 juni 2019
- [Advies nieuw beleid economische migratie](#) van 31 augustus 2018
- [Advies hooggeschoolde allochtonen](#) van 8 oktober 2014

Loopbaantransities faciliteren

- [Advies ontwerpbesluit transitiepremie werkzoekenden naar ondernemerschap](#) van 2 januari 2018
- [Advies loopbaanbegeleidingscheques](#) van 29 februari 2016

Werkbaar werk

- [Akkoord Actieplan Werkbaar Werk](#) van 14 december 2018
- [Advies Werkbaar Werk voor personen met een arbeidshandicap](#) van 8 oktober 2018
- [Actieplan Werkbaar Werk](#) van 6 november 2017
- [Vlaamse werkbaarheidsmonitor 2016 werknemers](#) van 31 januari 2017
- [Vlaamse werkbaarheidsmonitor 2016 zelfstandige ondernemers](#) van 12 december 2016

Levenslang leren en leercultuur

- [Advies besluiten EVC-GKK](#) van 5 maart 2019
- [Advies programmatie duaal leren in secundair onderwijs](#) van 12 februari 2019
- [Advies Vlaams opleidingskrediet privé-sector en private social profit en opleidingscheques](#) van 28 januari 2019
- [Advies duaal leren in volwassenenonderwijs](#) van 21 december 2018

- [Vaardigheden boven: 11 inspirerende praktijken in Vlaanderen](#) van 19 oktober 2018
- [Advies BVR Vlaams opleidingsverlof](#) van 10 september 2018
- [Advies duaal leren in hoger onderwijs](#) van 2 juli 2018
- [Advies voorontwerp van decreten EVC & GKK](#) van 2 juli 2018
- [Advies laaggeschoolde vrouwen met een migratieachtergrond](#) van 23 mei 2018
- [Advies leerloopbaanbegeleiding](#) van 22 mei 2018
- [Advies voorontwerp decreet Vlaams opleidingsverlof](#) van 3 april 2018
- [Advies voorstel van decreet eindtermen](#) van 13 december 2017
- [Advies voorontwerp decreet modernisering structuur en organisatie secundair onderwijs](#) van 3 oktober 2017
- [Advies uitbouw graduaatsopleidingen in de hogescholen](#) van 28 september 2017
- [VESOC-akkoord Hervorming van de opleidingsincentives voor werknemers](#) van 11 juli 2017
- [Advies HBO en volwassenenonderwijs](#) van 20 september 2016
- [Advies volwassenenonderwijs als kanseneducatie](#) van 23 mei 2016

Sociale economie met aandacht voor ondersteuning, in- en doorstroom

- [Advies maatwerkbesluit bis](#) van 23 december 2016
- [Engagementsverklaring bij actielijst arbeidsbeperking 2020](#) van 14 december 2016
- [Advies Sociale Inschakelingseconomie \(SINE\)](#) van 14 december 2015
- [Advies actielijst arbeidsbeperking 2020](#) van 2 december 2015
- [Advies regierol gemeenten lokale sociale economie](#) van 14 september 2015

Werken lonend maken

- [Advies Organisatie BKO en afstemming buitenschoolse activiteiten](#) van 1 april 2019
- [Akkoord Actieplan Werkbaar Werk](#) van 14 december 2018
- [Actieplan Werkbaar Werk](#) van 6 november 2017
- [Advies voorontwerp decreet toelagen gezinsbeleid](#) van 10 juli 2017
- [Advies conceptnota groeipakket op maat](#) van 13 juli 2016

Lokaal werkgelegenheidsbeleid

- [Advies vernieuwd en verankerd streekoverleg](#) van 1 juli 2019
- [Advies BVR Wijkwerken](#) van 19 juli 2017
- [Advies voorontwerp decreet wijk-werken](#) van 8 mei 2017
- [Advies tijdelijke werkervaring en werkervaringsstage](#) van 14 november 2016
- [Advies ontwerpdecreet tijdelijke werkervaring](#) van 10 augustus 2016
- [Advies hervorming PWA-stelsel wijk-werken](#) van 25 april 2016
- [Advies conceptnota tijdelijke werkervaring](#) van 30 november 2015
- [Advies conceptnota streekbeleid](#) van 5 oktober 2015